

FÁBIÁN LÁSZLÓ

Pastiche-ok

LADISLAS NIGAUD DE CHÉNIENCOURT

RÓZSASZONETT

Láttam amint kinyílt a rózsakertben
egy idézetből a *mély* büszke rózsza
szirmai közt akárha röpke csókra
menny és pokol villant eggyé tekerten

*mély*leges eksztázist ígért a lelke
bűvkörébe foglalt vad illatárja
nem volt kétséges behódolni várja
foglyát a mézgacsöppök közt terelve

mert csapda volt nem is álcázva csapda
a képzelgések buja rózsakertje
rabszolgáját és önmagát becsapta

hiszen a szellő harmatát leverte
nem volt többé varázs csak rózsza rózsza
maradok mégis örökre adósa

(úgy tartják 14. századi francia költő, akinek ez az egyetlen verse maradt fenn nehezen kibetűzhető, romlott kéziratban; életéről nincsen adatunk)

LADISLAUS TÖLPEL

kellett a zsold és persze kell a hírnév
a katonának hadba épp ezért megy
alkalom csalja inkább mint a kegy
nem hivalkodik – ugye – el se hinnéd

a megvetés könnyelműsége mozgat
hitetlenséget és olykor hitet
ahogyan a sors kényének kitétt

gyermeknek is csak a jó híre hozhat

becsülést majd fölőttebb világban
merthogy ekképpen csordogál a lét
fokról fokra teltebb életre váltan

föl sem mutatva a *másik* felét
leggyakrabban nemigen tudva hol van
így hát *magukra maradnak a holtak*

*

mikor lábát a kengyelből kivette
elcsöndesült körül a harcmező
még észlelte egy távolba vesző
harang szavát és pityer szállt felette

lány trillákkal az ég felé szökő
agyába villant minden lépte tette
annak arca ki utolján szerette
a karcsúlábú szép szarvasünő

honnét e név már nem lesz magyarázat
alighanem többé nem lesz kinek
nem láthatja a kis erdei házat

a keskeny ösvényt ami nekimegy
de akkor mégis – fura sejtelem –
a széltől bízató cirógatást kap

*

talán kézben tarthatná a szerelmet
ha még kellő időben lenne gondja
rá és hogy végérvényesen kimondja
visszavonhatatlanul sorra elvet

minden kötést és köteléket
amely nyugözné egy másik világhoz
önfeledten és derűvel kiátkoz
azaz minden visszautat föléget...

ezt gondoltam míg várhattam magára
most váratlanul – komisz együgyűség –
számomra rosszul végződött a gála

azúrszín szemfödőm lesz majd a hús ég
érzem röpít már föl az égi gálya
végre tudom az ön magánya hűség

*

látom szabályát szívem asszonya
ha tetszik ha nem lerázom igádat
bőrömré lassan ráfagy már a bánat:
nem menekülök – nincsen is hova

jól esnék lennem két puha karodban
könnyítne végemen a búcsúcsók...
ó jaj nem illik sehogy sem a bók
hiszen ha szívem utoljára dobban

csak hollók várják gyászos madarak
tetememet a legvégső csatán
ahol nekem már nincsen fegyverem –

nos így ér véget ez a színdarab
és aki a hadszínteret bejárja
nem sejti rózsát sír a kedvesem

*

bocsásd meg bűnöm szánj meg Isten engem
tekints le rám és légy hozzám kegyes
láthatod is nincs büszkeség se bennem
csak fáradtan félelemmel vegyes

kíváncsisággal sepedek utánad
és nem értem hogy jött ez hirtelen
nem értem a szentség utáni vágyat
amit úgysem foghat föl értelem

Uram ne hagyd pokolra vetni lelkem
akkor sem ha nem voltam hű fiad

ha más bálványok lábánál hevertem
és azt szolgáltam aki ennem ad

elherdáltam látod zsoldját a testnek
homályló szemmel most Téged kereslek

(nevét szívesen hasonlítgatják tudósok a francianyelvű Ladislav Nigaudéval, ám nincsenek hiteles bizonyítékok azonosságukra, az azonban gyanítható, hogy nagyjából azonos korban – 16. század alkothattak; Tölpel – természetesen – németül. a fordító, aki mindkettejük szövegében elmélyedt, a franciát mintegy kétszáz évvel korábbra sejt.)

W L A D K O N J E L E P A K

EGY SZEGÉNY RÓZSAKERESZTES TÖPRENGÉSEI

titkos jellemnek árnya rávetül
unos-untalan kóbor életemre
mit sem mozdul az ember kósza kedve
legföllebb ha egy rózsaszál kerül

útjába – vajh lehetne tüske nélküli
lehetne mint a rózsám név szerint
ugyanaz és hogy gusztusomra szépül
rendjén való ha türelemre int

hordozom hát cifra keresztemet
vele cipelve szívem ósdi terhét
de egyiket sem ereszthetem el

hogyan őrizem-e még valóban eszmét
nem tudhatom erre úgysem felel
fölbolygatva sem semmiféle emlék

*(fönnmaradt a szerző latin (csúf-) neve, a **Sorbus Furiosus**, amelyből, ha az eredetiből nem lenne világos, in floribus bárki kiderítheti származását. van adatunk rá, hogy Bautzenben született valamikor a 16. század derekán; némi vándorlások után itt, a város mellett, egy kis faluban telepedett le. Egy töredékben maradt versének kezdő sora utal erre: bemegyek majd Bautzenba piacra. Szonettjének címét valószínűleg már az utókor adta; ezek szerint nem maradt rejtve tagsága a titkos társaságban)*

LADISLAUS STOLIDUS

ÉJJELI KALAND

sötét utcákon hajnalban lopakszom
bujdokolva kerülgetem a strázsát
totam noctem gyönyörök gyöngye várt rám
in floribus megint a barna asszony

míg emlékszem szörnyű *nidor* csap orrba
lasanum koccan a párkány kövéhez
hullik az áldás dús hajamba képez
fészket magának mind a sűrű *merda*

ez hát jutalmam *instrumentumomra*
sacramentum kemény volt a kiállás
magamfélének pedig korg a gyomra

ó bárcsak gyöngyöm egyszer volna hálás
s fordulna át hálája libacombba
a pugnam paratus lennék de nyomban

(az eredeti vers is makaróniban íródott – természetesen latin alapon. emiatt a fordítás – kísérlet. A latin szöveg egy soproni évkönyv bekötőtáblájából került elő, ám egyáltalán nem biztos, hogy a szerző soproni származású volna, ugyanakkor a város színhelye lehetett a szonett témáját kínáló kétes élménynek. szójegyzék: totam noctem – egész éjjel; in floribus – virágában; nidor – bűz; lasanum – éjjeli edény; merda – szar; instrumentum – szerszám; sacramentum – szentség; ad pugnam paratus – harcra kész. A fordító megjegyzése: az eredetiben a „libacomb” helyén perna fumata (füstölt sonka) szerepel; ide talán – némi kétértelműséget sem mellőzve – jobbnak tetszik a választott megoldás, különösképpen az ugyancsak kétértelmű címhez idomulva.)

FÜGGELÉK

(egy téves Rimay-kiadásban maradt fenn ez a magyar vers; pontosan nem tudható, kitől, de Stolidust is gyanúba keverték – ennek okán itt a helye – alighanem joggal, egynémely szöveghelyek utalhatnak rá.)

csóró peregrinusként kóboroltam
lantom kísérte vándorlásaim
a szolgálat rozszant grádicsain
magam mégis csak fönnebre toltam

lehettem volna udvari zenész
vagy krónikás – uraknál rendre sorban
de jól tudom nem volt hogy egy akolban
bárány és farkas szépen összefért

hát megmaradtam jómagam urának
a kegyes Isten kék ege alatt
a terhekkal amiket sorsa rárak

a halandó messzire nem halad
immár síromra várva puha hantom
nincs más koloncom: marad csak a lantom

*

(egy későbbi, századokkal későbbi utánérvés – talán hamisításnak készült – amelyet a jószemű olvasó előtt már szóhasználat, spleen-es hangvétele azonnal leleplez. Filológiai logikája azonban mégis csak a ciklushoz vonzza, nehéz lett volna a mellőzést választani. fölmerült a gyanú, hogy talán Agrippa d'Aubigné alkalmi versének, amelyet Hugenotta Henrik kérésére Valois Margitnak szánt, kallódó fordítás alapján készült, erre azonban komoly bizonyíték nincsen. A vers inánt érdeklődők legtöbbször a vesztegzár szóba akadt bele – konkrétságot keresve mögötte. Ettől alighanem eltekinthetünk.)

szétködlő őszben szürke ködlovassal
régie veszteglések ámokfutása
hogy legalább egyszer még újra lássa
miként próbált menekülni a vas-

markú idő fojtó szorongatása
elől – miközben a kegyes tavasz

már semmi más csak távoli ravasz
csalétek: hajdannak csalfa mása

a vesztegzár ezúttal éppen így találja
megálljt parancsol durván mintha fájna
néz jobbra balra tompán tétován

éles nyomás hasít vesébe májba
és már csak álnok fájdalma okán
marad meredten szürke ködbe ázva

LESLIE DOLT

mi csepűrágók nem vagyunk bolondok
akárhogyan is hozza a szerep
álarc ez is – ennyit elég ha mondok
minden alkalommal újabb terep
amit elhódítunk a büszke sorstól
és megmutatjuk jó előre már
hogy aki ebbe önként belekóstol
megértse nyomban őrá is mi vár
lássa: mindenki a maga bolondja
nyalogathassa jövődő sebét
ha jót akar lesz önmagára gondja
megérti mi a világos beszéd –
*mert bíz' bolondok akik nem bolondok
az a világ is – én csak ennyit mondok*

*

kalandok őrzik sorsunk reneszánszát
ahogyan a kertész rózsát nevel
az ajkunkon a múlt igéivel:
az emlékezet kiforogja táncát

szemernyi bosszúságot rejteget
minden kezdődik előlről megint és
csak vállrándítás lomha kézlegyintés
hogy így lehet hogy másként nem lehet

ó jaj mennyi keserves mániával
járjuk utunkat bölcs séták helyett
gyermeteg szcéna... *kérkedése rávall*

*mindazokra kik nem lelnek helyet
sem a múltban és nem lelnek a mában
a megváltás nekik nem érkezett*

(angol, persze, angol, de jobbára franciául versel. Az, hogy színészként számtalanszor kifütyülték, nem törte meg, viszont amikor költői versenyen Walesben nem jutalmazták, hátat fordított hazájának, ahová többé nem tért vissza. állítólag Montpellierben halt meg szegényen, elhagyatva 1576 körül. Rokonszenvezett Bourbon Henrikkel, de a Co-utras melletti győzelemmel kapcsolatosan nevét nem említik, tehát előtte, 1578 előtt – távozhatott az élők sorából.

A vastag kurzívval szedett utolsó három és fél sor a fordító kiegészítése, mivel csak a sérült szöveg áll rendelkezésünkre. Családi szájhagyomány szerint angliai évei alatt Békéssy Ferenc foglalkozott az lemásolt kézirattal, amit minden bizomnyal magával vitt a galíciai csatatérre, ám Dobronoucnál az is megsemmisült.)

W L A D I S L A W D U R N O W A T Y

VÁGYAKOZIK A KEDVES ÉS A HAZA UTÁN

álmaimban megint a kedvesemmel
sétálgattam otthon a Wisla partján
a zombékosban megbújt a toportyán
és arrafelé este senki nem mert

fegyvertelen örömben járn-kelni
virágot szedni fénylő hold-ezüstben...
s ha ébredéssel álmom messze űztem
újfent az emlék kezdett érdekelni

itt délen – persze – tudtam más világ vár
a legjobban fáj hogy nincs itt a kedves
hetekkel hosszabb talán a vidám nyár

szeptemberben is füstifecske repdes
nekem viszont a lengyel ősz hiányzik
mikor kikerics vérfű ködben ázik

(fölvett név, naná, fölvett! vagy inkább ragadvány. nem is az egyetlen. viselőjéről annyit tudunk, vagy Bolognában, vagy Salamancában tanulhatott az ottani egyetemen. bizonyos névsorok Salamacát valószínűsítik. lehetséges, hogy a vers aktualizált fordítás, átdolgozás; a föltevést erősíti egy másik fennmaradt szonettje.)

DICSŐÍTI A KEDÉLYT

számárháton sivár sziklák között
vagy éppen az apostolok lován
hányszor caplattunk édes jó komám
dalolva kiket keselyű köszönt

láttuk miként tör ugart a paraszt
az olajbogyót miként gyűjti be
és igyekszik – a birkát nyírni le –
a hodályhoz mégsem hallat panaszt

hisz jön az ősz jön a vidám szünet
lányt csipkedünk búvunk hordók alá
nincs megállás a kedvben nincs szünet

mi nem licitálunk a bajra rá –
ergo: amíg élsz derülj csak neved
a paraszt dolgára ügyet se vess

